

Ravno ko kuga višav se ogiba,
In le po paru se mestnim vali.
Gore so proste — Sapa napake
V čiste ne dvigne se jasnosti zrake;
Krasna je zemlja povsod, povsod,
Kamor ne dojde Odamovi rod.

(Celi kor povzame.)

Proste so gore! Sapa napake
V čiste ne dvigne se jasnosti zrake;
Zemlja je krasna povsod, povsod,
Kamor ne dojde Odamovi rod. J. Koseski.

Kmetijske poskušnje.

(*Gips ali mavc*) so jéli kmetovavci na Francoskim v hlevih po gnoju štipati, in prav pogostoma se tudi vidi, kako gips po tem, ko so gnoj iz hleva skidali, po hlevnih tléh štipajo. Dvojni dobiček imajo iz tega. Gips namreč zaderži rodovitno moč (salmjakove) v gnoju, da se ne more iz nje- ga iskaditi in se pogubiti; tak gnoj tedaj veliko več zda, ker ni svoje moči nič zgubil. To je prvi dobiček. Drugi pa je, da ravno tisti salmjakove, ki je gnoju toliko koristen, se po tem nemore po hlevu širiti in ne more nadlegovati pljuč, možganov in očes živine; v takih hlevih tedaj ni škodljive soparce; živina je bolj zdrava in se bolje redi.

Naj bi naši kmetovavci tudi tako ravnali! Gips je kaj dobra reč na njivah in v hlevu. Da bi pač naši rojaki tudi to dobro spoznali; veliko dobička bi si naklonili. — Gips ni drag; kjer ga pa ni lahko dobiti, ga zamore vsak kmetovavec sam narediti, ako vzame 46 delov (talov) žepljene kislíne ali hudičeviga olja, 33 delov apna, in 21 delov vode.

(*Zoper uši goveje živine*) se je tudi v nekterih krajih Nemškiga olje, naj bo laško, lanéno ali ogersično, tako dobro skazalo, da, če se je živina le enkrat ali dvakrat z njim namazala, so bile uši in gnjide do dobriga pokončane. Še bolje se je olje skazalo kakor tobak in čmerika. Goveda so na večer z oljem vribali; drugo jutro po tem, ko je olje v dlako dobro potegnilo, so jih čisto ošterglali, in poginile so vse uši. — Marsikdo ne bo verjel, da ima olje tako moč zoper tega merčesa, bo pa lahko spoznal resnico tega, ako pomisli, da vsi merčesi in tudi taki, ki v vodi živijo, v mastnim olju berž poginejo zato, ker ti merčesi po luknjicah dihalo, ki se po njih truplu kakor duški znajdejo; ako te duške z oljem zamašiš, mora žival poginiti, kakor človek, če mu pljuča zamašiš. Zato se tudi v vročih deželah divji narodi, ki so nagi brez obleke, pikanja nadležnih merčesov s tem obvarjejo, da si s palmovim oljem trupla namažejo: olje jih bolje obvarje, kakor Evropejce obleka.

(*Sirovo maslo ali puter naglo vmesti*), je nar boljše, da se smetana v veliki plošnati skledi ali v plošnati posodi iz pléha narejeni, preden se mésti začne, nad žerjavico ali na gorki péči meša in berž po tem, ko je smetana enmalo mlačna (ne gorka ali vroča) postala, v gorki hiši mésti začne. O dobri pol uri je bilo sirovo maslo vmedeno.

(*Bolnim breskvam, pri katerih se je ena veja za drugo sušiti začela*), je večkrat očitno pomagalo, da so se vsahnjene veje v jeseni odrezale, okoli korenine drevesa pa 2 bokala scavnice, ki je bila en teden stara, z 2 bokalama vode zmešane, vlilo. Vidama se je zopet poživilo drevo, ki je bilo že večidel suho.

Kmetijstvo v Belgii.

Iz Ostenda.

Na poti k obertnijski razstavi v London po Belgijski deželi sim se večkrat svojih ljubih rojakov spom-

nil, ko sim vidil kako polje tukaj obdelujejo, kako pa pri nas, in namenil sim se Novicam kaj maliga pisati. Vsaka dežela ima svoje lastne šege; ktere pa so nar bolj, tistih se poprimimo tudi.

Tako rekoč od spodnjiga noter do gornjiga morja, čez 500 ur peš hodá dalječ, sim po vsi poti vidil na desno in na levo z umnim kmetijskim orodjem zemljo obdelovati, in bogate pridelke prec na polji na okrogle in štirivoglatne klade zlagati in s žitno slamo kakor vkup stoječe pohištva na kapnek pokrivati, ki se pozneje, kader je že za prihodnje leto spet vse obsejano in obdelano, na mlatiša zvozi. Od Dunaja noter do Ostenda se sploh na lepo ravnih njivah samo kosec z gerbeno kôso urno obnaša in le prav močno poležene žita mu sêrp izdelovati pomaga. Skozi celo pot od Štajerja noter do zgornjiga morja sim vidil samiga orača brez družiga vodnika svoje konjiče ali voliče voditi in polje obdelovati. Koliko nepotrebne hoje in truda bi se pri nas prihranilo, in za druge potrebne dela obrniti zamoglo, ako bi se tudi pri nas opustil ta vodnik živine, ki je prav nepotrebna priča pri oranju! Koliko podplatov bi se manj potergalo, in koliko nog in rok bi se za druge potrebne dela pridobilo! Če Štajarski, Austrianski, Česki, Belgijski in Britanski orač sam svoj plug vodi, vunder ne bo bistroumen Krajnc svoje šege hvalil, de pri nas taka nepotrebna priča pri oranju doli in gori po njivi hlačá in brez potrebe čevlje terga.

Švercov ali brabanski plug, kteriga sim tudi jez na svojim zemljišu vpeljal, se je še sploh od Brabantu po Nemškim čez Frankobrod razširil. Ne morejo ga zadost pohvaliti, zato se pa tudi povsod vidi lepo ravno oranje s tem plugam; z brabansko veliko brano na vogal vpreženo in z velikim čez sežinj dolgim valjarjem povlačijo ravne njive, in le tam, kjer je močirna zemlja, po sežinj široke kraje delajo, de se voda v razore steka.

Na lepih travnikih in na obdelanih zelenih spašnikih se lepa in debela černo pisana čeda pase; telét pred tremi mesci nihče ne zakolje; s kravami pa, ktere niso prec po teletu ali breje, tako dobro kakor z volí vozijo.

Povsod se kmetijstvo vzdiguje; posnemajmo tudi mi, kar je dobriga! Z Bogam! Fid. Terpinc.

Ozir po svetu.

Nar več in nar mogočniši deržave so Ruska, Austrianska, Francoska, Angleška in Pruska. Sledeči pregled nam pokaže njih velikost, moč, število prebivavcov itd.

Rusovsko ima svoje dežele v Evropi, Azii in Ameriki, in je 262,251 štirjaških milj veliko (cela Evropa meri le 155,000 štirjaških milj); prebivavcov ima 65 milionov in 935,000; deržavnih troškov ima vsako leto 120 milionov, dolgov pa 733 mil. tolarjev; deržavnih banknotov je za 359 mil. tolarjev med ljudstvom; vojakov ima za navadno rusovski car 700,000, vojniških bark 750, na kterih je 5500 topov, tergovskih bark pa 1100, ktere nosijo za 400,000 lajt blagá mnogo- verstne baže; razniga blagá se pripelje na Rusovsko okoli leta za 133 mil., izpelje se ga pa za 168 milj. 800,000 tolarjev. — Austriansko je 12,138 štirjaških milj veliko in ima 37 mil. in 500,000 prebivavcov; deržavni stroški so na 200 mil. tolarjev prerajtani; dolgov ima za 1100 milionov; med ljudstvom je papirnatiga denarja za 250 mil. tolarjev; vojakov ima austrianska deržava za navadno 500,000, vojniških bark 156 s 600 topi, 560 tergovskih bark, na kterih je za 162,425 lajt naloženiga blagá; blagá se iz ptujih krajev v Austrio pripelje okoli leta za 85 mil. tolarjev, izpelje pa za 78 milionov. — Francoska dežela je